Gürültü, E. & Gürol, M. (2020). Mesleki gelişim modüler öğretim programının katılımcı odaklı yaklaşım ile değerlendirilmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20* (1), 81-99.

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Researh Article
Geliş Tarihi / Date Received : 17.01.2019
Kabul Tarihi / Date Accepted : 28.01.2020
Yayın Tarihi / Date Published : 06.03.2020

https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.20xx.xx.xxxxx-xxxxxx

MESLEKİ GELİŞİM MODÜLER ÖĞRETİM PROGRAMININ KATILIMCI ODAKLI YAKLAŞIM İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Ercan GÜRÜLTÜ[1], Mehmet GÜROL[2]

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri'nin, 9. sınıfında öğretimi gerçekleştirilen Mesleki Gelişim Modüler Öğretim Programının etkililiğinin değerlendirilmesidir. Nitel araştırma deseninde gerçekleştirilen bu araştırma, bir olgubilim çalışması olup 2018-2019 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Katılımcı odaklı değerlendirme yaklaşımı baz alınarak gerçekleştirilen bu araştırmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin iç paydaşlarından olan 4 meslek öğretmeni, 6 öğrenci, mesleki eğitim çıkışlı 1 yönetici ve 9. sınıflardan sorumlu 1 rehberlik öğretmeninin görüşüne başvurulmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen 5 farklı yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Öğretmen ve öğrenciler Mesleki Gelişim Modüler Öğretim Programının etkililiğini değerlendirirken 157 görüş belirtmiştir. Bu görüşler katılımcılar açısından ayrı ayrı değerlendirilmiş, *"öğretim programının değerlendirilmesi"* ve *"dersin genel olarak değerlendirilmesi"* şeklinde 2 tema ile ifade edilmiştir. Bu temalar, *"amacın değerlendirilmesi", "içeriğin değerlendirilmesi", "uygulama sürecinin değerlendirilmesi", "ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin değerlendirilmesi" ve "dersin genel olarak değerlendirilmesi"* şeklinde 5 kategoriye ayrılmıştır. Araştırmada; öğretmenler 24, öğrenciler ise 18 kod ile öğretim programının etkililiğine dair görüş bildirmişlerdir. Yönetici ve rehberlik öğretmeninin görüşleri ise birer katılımcı olduğu için aynı kategoriler altında, doğrudan sunulmuştur. Araştırmanın, eğitim programlarının değerlendirilmesi açısından alan yazına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki ve teknik eğitim, mesleki gelişim, program değerlendirme, katılımcı odaklı değerlendirme, modüler öğretim programı

EVALUATION OF VOCATIONAL DEVELOPMENT CURRICULUM VIA PARTICIPANT ORIENTED APPROACH

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the effectiveness of vocational development modular curriculum for 9th grade in vocational and technical training Anatolian high schools. The study which was conducted in 2018-2019 education term is a phenomenology study from qualitative research methods. Participant oriented approach was used to evaluate the modular curriculum. Within the context of the study, 12 participants' views were consulted. The participant were 4 vocational teachers, 6 students, 1 administrator graduated from vocational school and 1 counsellor teachers responsible for 9 grade students, who are internal stakeholders of Vocational and Technical Anatolian High School. Data was collected via 5 different semi-structured interview forms which were developed by the researchers and were analyzed via content analysis. Based on the findings obtained, teachers and students uttered 157 discourses while evaluating the effectiveness of vocational development modular curriculum. These utterances were assessed separately for participants and expressed under 2 themes which are "evaluation of the curriculum" and "overall evaluation of the lesson". These themes were split up 5 groups which are "evaluation of the objectives", "evaluation of the content", "evaluation of the application process", "evaluation of the measurement and evaluation activities" and "overall evaluation of the lesson". Teachers expressed their views with 24 codes while students expressed theirs with 18 codes for the effectiveness of curriculum in this study. Administrator' and guidance counselor' views were presented directly under the same category. This study is expected to contribute to the literature of curriculum and instruction.

Key Words: Vocational and technical training, vocational development, program evaluation, participant oriented evaluation, modular curriculum

[1] *Yıldız Teknik Üniversitesi, E.P.Ö A.B.D., ercan.gurultu@outlook.com,* https://orcid.org/0000-0003-0175-021X
[2] *Yıldız Teknik Üniversitesi, E.P.Ö A.B.D., mgurol@yildiz.edu.tr,* https://orcid.org/0000-0001-7469-9619

1.GİRİŞ

Değişimin vazgeçilmez bir süreç olduğu günümüz dünyasında, insanoğlunun da bu değişen koşullarda bireyselliğini yitirmeden, belirli bir işi gerçekleştirebilmesi önemli bir husustur. Toplumun gelişmişlik düzeyini ortaya koyacak olan ve eğitim süreçleri içerisinde yer alan bu bireylerin; mesleğinin gerektirdiği yeterliliklere sahip, öz güveni yüksek, kültürel gelişime açık ve çevre duyarlılığı yüksek olan bireyler olması beklenmektedir (Tamer ve Özcan, 2014). Bir toplumun gelişmişlik düzeyini belirleyen ve sürdürülebilir kalkınmanın önemli unsurlarından biri olan bu nitelikli bireylerin yetiştirilmesi de genelde eğitim özel de ise mesleki ve teknik eğitim kurumlarının görevleri arasındadır (Karabatak ve Şengür, 2018). Nitelikli iş gücü yetiştirmek için bireylere kazandırılması gereken temel mesleki bilgi, bu mesleki bilginin beceriye dönüştürülmesi ve bunun da bir davranış haline getirilmesi yine mesleki ve teknik eğitim kurumları sayesinde gerçekleşmektedir.

Mesleki eğitim; bireyin toplum içerisindeki yaşamını sürdürebilmesi için geçerliliği olan bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerinin kazandırılması (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1998) ve bu kazanımların bireyin; bilişsel, duyuşsal, psiko-motor ve kişisel gelişimi ile bağdaştırılması sürecidir (Donnelly, 2008). Genel akademik eğitim ile bireyin belli hedeflere göre yetiştirilmesi söz konusu iken mesleki eğitim ise, bireylerin işe uygun yeterliliklerle donatılması söz konusudur (Doğan, 1997). Bireylerin bu yeterliliklerle donatılması ise, kişinin mesleki ve teknik eğitim alanında diploma almasını sağlayan öğretim kurumları ile belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki kurumlarla sağlanmaktadır (MEB, 1986).

Mesleki eğitimin geliştirilme çabaları açısından bakıldığında tarihsel süreçte genel olarak üç model üzerinde durulmuştur. Bu modeller, okul merkezli model adı verilen ve tamamı okul içerisinde tam zamanlı mesleki eğitim veren modeller, çıraklık eğitiminde halen uygulanmakta olan işletme merkezli modeller ve okul-işletme ortaklığına dayanan işbirliği modelleridir (OECD, 2000). Türkiye'de uzun yıllar okul merkezli bir model ile uygulanmaya çalışılan mesleki ve teknik eğitim, 1977-1978 eğitim-öğretim yılından itibaren OSANOR (Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi) ile değişmeye başlamış, 1986 tarihli 3308 sayılı kanun ile de işletmelerle işbirliği içerecek şekilde yapılandırılmıştır. İlerleyen yıllarda ise METEP (Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi), METGE (Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi) ve son olarak da MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi) ile günümüze kadar birçok değişime uğramıştır (Adıgüzel ve Berk, 2009).

MEGEP kapsamında modüler sistem esasına göre geliştirilecek olan öğretim programlarında işletmelere dair ihtiyaçlara da yer verilerek okul ve işletme arasında uyum sağlanması amaçlanmış (Fer, 2000) ve bu hususta modüler öğretim programlarının geliştirilmesinden sorumlu koordinatörler görevlendirilmiştir (Gürol, 1997). 2005-2006 eğitim-öğretim yılında da mesleki ve teknik eğitim veren tüm okullarda uygulanmaya başlayan MEGEP ile değişen sektör ve ihtiyaçlara göre birçok modüler öğretim programı geliştirilmiştir (Ata, 2007). Projede tanımlanan modül kavramı ise, dersle ilgili alınan eğitim seviyesini ve dersin içeriğinin yer aldığı yazılı ve görsel eğitim materyallerini tanımlamaktadır (Türkyılmaz, 2008). 2018-2019 eğitim-öğretim yılı itibariyle de 55 alan ve bu alanlara ait 199 dalda bu modüler öğretim programları uygulanmaya devam etmektedir (MEB, 2018a).

Modüler öğretim programları, öğrencinin ilgi ve yeteneklerine göre beceriler kazanmasına, farklı zamanlarda öğretim sürecine dahil olabilmesine, farklı programlar arası geçiş yapabilmesine ve kendi hızında ilerlemesine imkan sağlamaktadır (Yaşar, 2007). Bu yapı, aynı zamanda öğrenciyi sürecin merkezine almakta ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak esnek bir öğrenme ortamı sunmaktadır (Gömleksiz, 2002). Modüler öğretim sistemi olarak adlandırılan bu sistemde temel alınan öğrenme elemanı da modül olarak adlandırılmaktadır (Fer, 2002). Bu sistemin öğretim programlarında modüllerin bölümleri, birbirini takip edebilecek şekilde sıralanmakta ve her modül ile belirli bir yeterliliğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır (Altın, 2008). Sistemin sonunda gerekli yeterliliklere eriştiği düşünülen öğrencilere sertifika, diploma ve alanı ile ilgili işyeri açma belgesi verilebilmektedir (Karadeniz, 2008). Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları'nda belirtilen süreci başarıyla tamamlayan öğrenci, bu alanı başarıyla tamamladığına dair diploma, işyeri açma belgesi, EUROPASS sertifikası almaya hak kazanır ve teknisyen unvanına sahip olur. (MEB, 2018b). MEGEP ile gelen bu yapı sayesinde 8 yıllık temel eğitimini tamamlayarak Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumu'na gelen öğrenci, 9. sınıfta tüm ortaöğretim kurumları için ortak olan dersleri alırken, 10. sınıfa geçtiğinde alanı ile ilgili mesleki yeterlilikleri kazanmaya başlar. 11. ve 12. sınıfa gelindiğinde ise alanına dair bir Dal'da uzmanlaşma sağlar. Bu süreci başarıyla tamamlayan öğrenci, mesleki ve teknik ortaöğretim mezunu sayılır ve dilerse yükseköğrenimine devam eder (Sim, 2011).

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları'nda eğitim süresi 4 yıldır ve 9. sınıfta diğer liselerle (Anadolu, Fen, Sosyal Bilimler vb.) ortak dersler okutulmaktadır. 9. sınıfta okutulan bu ortak derslerin dışında ise 10. sınıfta Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları'nda öğrenimine devam edecek öğrenciler için "Mesleki Gelişim" dersi zorunlu dersler kapsamında verilmektedir. Bu ders ile öğrencilere; meslek ahlakı, ahilik kavramı, milli, manevi ve insani değerlere uygun davranışlar sergileyebilme, yaralanma ve kazalara karşı iş güvenliği tedbirlerinin alınabilmesi, çevre kirliliği ve israflara karşı bilinç düzeyinin arttırılması, sosyal ve kültürel hayata

dair etkili iletişim kurabilme becerilerinin kazandırılması, proje hazırlayabilme, iş fikirleri üretebilme ve hayata geçirme, işletme yönetimi, ürün pazarlayabilme ve insan kaynakları faaliyetlerinin yürütülmesi gibi yeterliliklerin kazandırılması amaçlanmaktadır. 7 modülden oluşan ve öğrencilere 32 alt kazanım kazandırmayı amaçlayan mesleki gelişim modüler öğretim programının, 9. sınıflarda haftada 2 saat uygulanarak bir eğitim-öğretim yılı içerisinde tamamlanması öngörülmektedir (MEGEP, 2016).

Mesleki gelişim bir süreçtir ve çocuklukta bir meslek fikrinin oluşmaya başlamasıyla beraber yetişkin evrede bir meslek sahibi olana kadar geçen gelişim dönemlerini ifade eder. Bu dönemleri etkileyen etmenlerin başında bireyin çevresi ile kurduğu ilişkiler, ilgileri, değer yargıları, genel ve özel yetenekleri, toplumdaki mevcut iş ve istihdam durumları gelir (Yeşilyaprak, Güngör ve Kurç, 1996). Yine mesleki gelişim denildiğinde bireyin kendi mesleğinde, kendi alanında gelişimini ihtiva eden bir fikir, bir algı gibi çağrışım algılanmaktadır. Bu çağrışım, mesleki gelişim modüler öğretim programı açısından düşünüldüğünde ise, 9. sınıfta mesleki ve teknik eğitime giriş yapan öğrencinin; mesleki eğitim nedir, mesleki eğitim süreci nasıl gerçekleşir, günlük hayata yansımaları nelerdir, ne tür yetkinlikler ve ön bilgiler gerektirir vb. konularda yeterlilik kazanmasıdır. Burada önemli olan husus mesleki gelişim öğretim programının, öğrencinin yanı sıra iş piyasasının ve toplumun da ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığıdır.

Mesleki gelişim modüler öğretim programının içerdiği kazanımlar düşünülecek olursa; meslek ahlakı, milli ve manevi değerler, çalışma ortamında karşılaşılabilecek kaza durumları ve alınacak önlemler, karşılaşılan problemler neticesinde uygun veri toplama yöntemleri kullanarak projeler hazırlanması, yaşanılan çevrenin korunması ve çevreye saygı, sosyal ve kültürel hayattaki etkili iletişim teknikleri, etik kuralları, girişimci fikirler ortaya koyma ve bu fikirleri hayata geçirme, işletmenin yönetimi ve insan kaynakları faaliyetleri öğretim programının öncelikleri arasında görülmektedir. Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları'nda eğitim almaya başlayarak iş yaşamına başlangıç yapan öğrencilere bu amaçların kazandırılmasının uygun olup olmadığı, öğretim programının içeriğinin, öğretim sürecinde gerçekleştirilen faaliyet ve etkinliklerin, ölçme ve değerlendirme süreçlerinin bu amaçları karşılayıp karşılamadığı önemli bir husustur. Bu araştırmanın amacı, tüm gelişmiş toplumlarda olduğu gibi bizim toplumuz açısından da önem arz eden nitelikli iş gücünün yetiştirilmesinin en önemli ayaklarından biri olan Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları'nda öğretimi gerçekleştirilen mesleki gelişim modüler öğretim programının katılımcı odaklı değerlendirme yaklaşımı baz alınarak etkililiğinin değerlendirilmesidir. Araştırmada öğretim programının; mesleki ve teknik eğitim öğrencileri, meslek öğretmenleri, mesleki ve teknik eğitim kurumlarının yöneticileri ve rehberlik öğretmenleri görüşleri incelenmiş, öğretim programının amaçları, içeriği, uygulama süreci ve ölçme-değerlendirme etkinliklerinin açısından nasıl değerlendirildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumu'nun iç paydaşlarından olan öğrencilerin, meslek öğretmenlerinin, yöneticilerin ve rehberlik öğretmenlerinin 9. sınıf mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğini nasıl değerlendirdiklerinin ortaya çıkarılmasının amaçlandığı bu araştırma; nitel desenli bir olgubilim araştırması olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğinin derinlemesine incelenmesi ve değerlendirilmesi için öğrencilerin, meslek öğretmenlerinin, yöneticilerin ve rehberlik öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Katılımcı odaklı değerlendirme yaklaşımı baz alınarak gerçekleştirilen ve kurum içi paydaşların görüşlerine başvurulan bu araştırma, ilgili paydaşlara ve katılımcılara detaylı ve derinlemesine bilginin sunulmasını amaçlamaktadır (Stufflebeam & Shinkfield, 2007).

2.2. Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcıların seçiminde 2 aşamalı örnekleme yolu tercih edilmiştir. İlk aşamada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemesi yoluyla araştırmaya katılacak katılımcıların, Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumu'nun iç paydaşlarından olması, ikinci aşamada ise yine katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesi yolu tercih edilmiştir. Bu örnekleme yöntemindeki amaç, nispeten daha küçük bir örnekleme ulaşarak ve sorunun tarafı olabileceği düşünülen katılımcıların çeşitliliğini örnekleme maksimum derecede yansıtmaktır. Olasılığa dayalı olmayan bu örnekleme yöntemlerindeki esas amaç araştırmacının, araştırma problemlerine cevap bulacağına inandığı kişileri örnekleme dâhil etmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu amaçla, 9. sınıf modüler öğretim programı dersini daha önce veren veya vermekte olan 4 öğretmen, modüler öğretim programını yeni tamamlayan 10. sınıftan 3 öğrenci, bu modüler öğretim programını daha önce alan ve işletmelerde beceri eğitimi görmekte olan (iş yaşamına yansımasının da araştırmaya dahil edilmesi için) 12. sınıftan 3 öğrenci, kurumda görev yapan ve meslek alanı çıkışlı 1 yönetici araştırmaya dahil edilmiştir. Yine programın öğretimi 9. Sınıflarda gerçekleştirildiği için 9 ve 10. sınıf rehberlik faaliyetlerini takip eden 1 rehberlik öğretmeni de araştırmaya dahil

edilerek araştırma 12 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Bu sayede katılımcı çeşitliliği sağlanarak her durumunun kendine has örüntüleri ayrıntılı olarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak katılımcılarla gerçekleştirilen bireysel görüşmeler neticesinde toplanmıştır. Araştırmada katılımcılara yöneltilen görüşme sorularının belirlenebilmesi için öncelikle ilgili literatür taranmış ve 9. sınıf mesleki gelişim modüler programı detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu aşamadan sonra ne tür verilere ihtiyaç olabileceği değerlendirilerek öğrenciler (10 ve 12. sınıf için farklı), meslek öğretmenleri, yönetici ve rehberlik öğretmeni için 5 farklı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formlarında yer alan açık uçlu sorular; Mesleki gelişim modüler öğretim programının amaçları, içeriği, eğitim durumları ve değerlendirme süreçlerinin etkililiğinin nasıl ortaya çıkarılabileceği beklentisinden yola çıkılarak katılımcılar için farklı sorular içerecek şekilde hazırlanmış ve kapsam geçerlilikleri için uzman görüşü alınmıştır. Bu amaçla Eğitim Programları ve Öğretim Alanından 2 uzmanın görüşleri ve düzeltmeleri ile elde edilen veriler çerçevesinde 5 genel sorudan oluşan 5 farklı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Her gruptan birer katılımcıyı temsil etmesi açısından farklı katılımcılarla pilot uygulamalar yapılmış ve formun uygulanabilirliğine karar verilmiştir. Görüşmeler, 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılının ilk dönemi içerisinde İstanbul'da bulunan bir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde görev yapan ve eğitim gören katılımcılarla gerçekleştirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Görüşme esnasında tutulan ses kayıtları aracılığıyla elde edilen veriler, katılımcılar için ayrı ayrı yazılı metne dönüştürülmüştür. Daha sonra tek tek incelenen bu metinlerdeki öğretmen ve öğrenci görüşlerine uygun kodlar geliştirilmiştir. Elde edilen kodlar öğretmen ve öğrenciler için farklı başlıklar altında gruplandırılarak kategoriler geliştirilmiş ve uygun temalarla eşleştirilmiştir. Araştırmaya katılan yönetici ve rehberlik öğretmeni birer kişi olduğu için bulgular kısmında bu katılımcılardan elde edilen veriler doğrudan sunulmuştur. Bulgular kısmında doğrudan verilen örneklerde her katılımcı için bir kod belirlenmiştir (K1, K2 vb.).

Araştırmanın iç geçerliğini artırmak için elde edilen kodların oluşturduğu kategori ve temaları temsil edip etmediğinin teyidi Eğitim Programları ve Öğretim Alanından 2 farklı uzmanın görüşü ile sağlanmıştır. Uzmanların yapmış olduğu eşleştirme ile araştırmacıların yapmış olduğu eşleştirmeler karşılaştırılmış ve sonuçların güvenirliği Miles & Huberman (1994)'ın güvenirlik formülü ile katılımcılar için ayrı ayrı test edilmiştir. Güvenirlik formülü=görüş birliği/(görüş birliği + görüş ayrılığı) x 100 olarak kullanılmıştır. Öğretmen görüşleri neticesinde ortaya çıkan Güvenirlik= 22/(22+2)x100=0.92, öğrenci görüşleri neticesinde ortaya çıkan Güvenirlik = 17/(17+1)x100=0.94 olarak hesaplanmıştır. Miles & Huberman (1994) ve Patton (2002)'ye göre kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir. Kodlar, bu kodlara ait kategori ve temalar bulgular bölümünde tablolar ve şekiller ile birlikte öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından farklı bölümler halinde; yönetici ve rehberlik öğretmenin görüşleri ise doğrudan sunulmuştur. Ayrıca katılımcıların görüşlerine birebir yer verilerek bulgular desteklenmeye çalışılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya dahil olan öğretmen, öğrenci, idareci ve rehberlik öğretmeninin mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair görüşleri sunulmaktadır. Öğretmen ve öğrenci görüşleri tema, kategori ve kodlarla ifade edilmiş, idareci ve rehberlik öğretmenin görüşleri ise doğrudan yansıtılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair öğretmen ve öğrencilerin 2 tema, 5 kategori altında toplamda 42 koddan oluşan 157 görüş belirttikleri görülmektedir. Belirtilen bu 2 tema "Öğretim programının değerlendirilmesi" ve "Dersin genel olarak değerlendirilmesi" şeklinde ifade edilmiştir. Öğretim programlarının değerlendirilmesi teması, "amacın değerlendirilmesi", "içeriğin değerlendirilmesi", "uygulama sürecinin değerlendirilmesi" ve "ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin değerlendirilmesi" kategorileri; dersin genel olarak değerlendirilmesi teması ise "dersin genel olarak değerlendirilmesi" şeklinde sıralanmış, tema ve kategorilere ait model şekil 1.'de sunulmuştur.

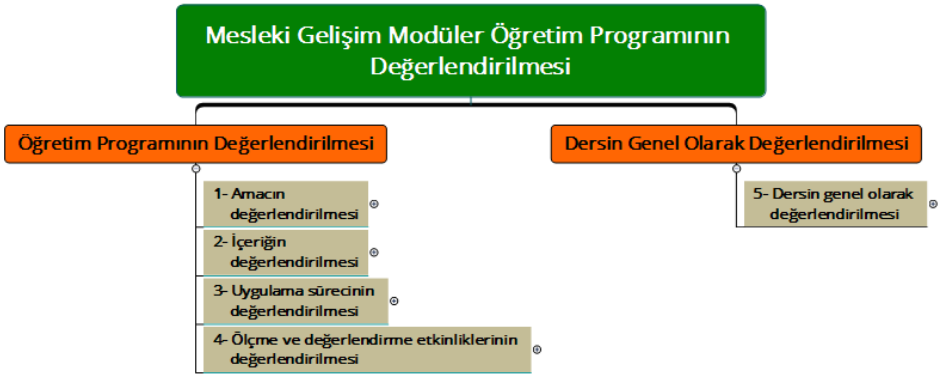

Şekil 1. Öğretmen ve öğrenci görüşleri ile oluşan mesleki gelişim modüler öğretim programı tema ve kategoriler

3.1. Meslek Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Modüler Öğretim Programının etkililiğine dair görüşleri

Meslek öğretmenlerinin mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair görüşleri incelendiğinde "amacın değerlendirilmesi", "içeriğin değerlendirilmesi", "uygulama sürecinin değerlendirilmesi", "ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin değerlendirilmesi" ve "dersin genel olarak değerlendirilmesi" kategorilerinin oluşturduğu 24 kod ile öğretim programının etkililiğine dair görüş belirttikleri görülmektedir. Bu kategorilere ait kodların modeli Şekil 2.'de sunulmuştur.

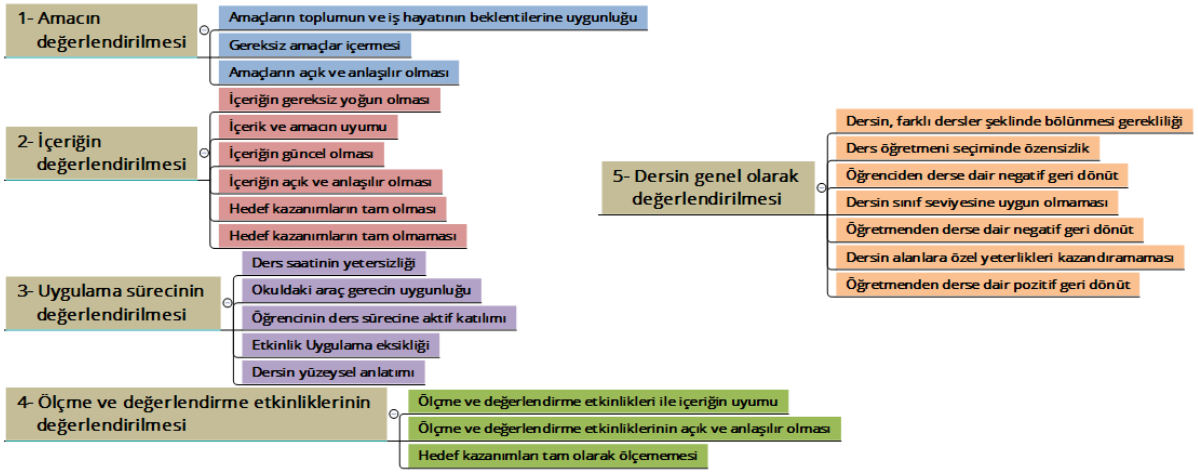

Şekil 2. Öğretmen görüşleri neticesinde ortaya çıkan mesleki gelişim modüler öğretim programı kodları

3.1.1 Öğretim Programının değerlendirilmesi teması

Meslek öğretmenlerinin mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair görüşlerini ortaya çıkarmak için yöneltilen sorular çerçevesinde; öğretmen görüşlerinden elde edilen *"amaçların değerlendirilmesi"* kategorisine ait kodların yüzde frekans değişimleri Tablo 1.'de sunulmuştur.

Tablo 1.
Amaçlar ile İlgili Öğretmen Görüşleri

	f
Amaçların toplumun ve iş hayatının beklentilerine uygunluğu	**4**
Gereksiz amaçlar içermesi	3
Amaçların açık ve anlaşılır olması	2
Toplam	**9**

Tablo 1. incelendiğinde, meslek öğretmenlerinin mesleki gelişim modüler öğretim programının amaçlarını değerlendirirken 9 görüş belirttikleri ve sıklıkla ***"amaçların toplumun ve iş hayatının beklentilerine uygunluğu"*** kodunu ürettiği bunu da *"gereksiz amaçlar içermesi" ve "amaçların açık ve anlaşılır olması"* kodlarının takip ettiği görülmektedir. Öğretmen görüşlerinden bir örnek aşağıdaki gibidir:

K1: "***Amaçlar toplumun ve iş hayatının ihtiyaçlarına kesinlikle uygun.*** *Bunlar herkesin bilmesi gereken konular. Etik, iş sağlığı ve güvenliği, etkili iletişim, çevre eğitimi. Bunlar önemli konular. Ancak* ***bu amaçların çok fazla olduğunu düşünüyorum****. Dersin kazandırması gereken* ***amaçlar çok yalın iken, programda belirtilen amaçlar çok yoğun.****"*

Mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair öğretmen görüşlerinden elde edilen *"içeriğin değerlendirilmesi"* kategorisine ait kodların frekans değişimleri Tablo 2.'de sunulmuştur.

Tablo 2.
İçerik ile İlgili Öğretmen Görüşleri

	f
İçeriğin gereksiz yoğun olması	**4**
İçerik ve amacın uyumu	**4**
İçeriğin güncel olması	3
İçeriğin açık ve anlaşılır olması	2
Hedef kazanımların tam olması	2
Hedef kazanımların tam olmaması	1
Toplam	**16**

Tablo 2. incelendiğinde, meslek öğretmenlerinin mesleki gelişim modüler öğretim programının içeriğini değerlendirirken 16 görüş belirttikleri ve daha çok ***"içeriğin gereksiz yoğun olması"*** ve ***"içerik ve amacın uyumu"*** kodlarını ürettiği bunları da sırasıyla; *"içeriğin güncel olması", "içeriğin açık ve anlaşılır olması", "hedef kazanımların tam olması" ve "hedef kazanımların tam olmaması"* kodlarının takip ettiği görülmektedir. Öğretmen görüşlerinden bir örnek aşağıdaki gibidir:

K4: *"Dersin* ***içeriği açık ve anlaşılır. Amaçlarla uyumlu olduğunu*** *düşünüyorum ancak 9. Sınıf için* ***çok yoğun. Daraltılması gerektiğini düşünüyorum. Öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor becerilerine hitap ediyor.*** *Ancak dediğim gibi yoğun. Örneğin; etikten bahsediyorsunuz, ancak etiğin altında çok da* ***gerekli olmayan bilgiler var****. Öğrenciye bunu aktaramıyorsunuz."*

Mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair öğretmen görüşlerinden elde edilen *"uygulama sürecinin değerlendirilmesi"* kategorisine ait kodların frekans değişimleri Tablo 3.'te sunulmuştur.

Tablo 3.
Uygulama Süreci ile İlgili Öğretmen Görüşleri

	f
Ders saatinin yetersizliği	**4**
Okuldaki araç gerecin uygunluğu	3
Öğrencinin ders sürecine aktif katılımı	3
Etkinlik uygulama eksikliği	2
Dersin yüzeysel anlatımı	2
Toplam	**14**

Tablo 3. incelendiğinde, meslek öğretmenlerinin mesleki gelişim modüler öğretim programının uygulama sürecini değerlendirirken 14 görüş belirttikleri ve en çok ***"ders saatinin yetersizliği"*** kodunu ürettiği bunu da sırasıyla; *"okuldaki araç gerecin uygunluğu", "öğrencinin ders sürecine aktif katılımı", "etkinlik uygulama eksikliği" ve "dersin yüzeysel anlatımı"* kodlarının takip ettiği görülmektedir. Öğretmen görüşlerinden bir örnek aşağıdaki gibidir:

K3: *"****Okulda var olan araç gereçler*** *açısından ya da uyguladığım öğretim ve yöntemler açısından bir problem yaşamıyorum. Okulda böyle bir problemimiz olmuyor. Zaten öğretmen odaklı bir ders, geleneksel yöntemler gerektiriyor. Anlatım, soru-cevap gibi yöntemler kullanıyorum.* ***Uygulama etkinliği, ürün ortaya çıkarak konuları kapsamıyor.*** *Ancak içinde tiyatro ve drama da var.* ***Bu kısımlar da tabi ki öğrencileri sürece dahil ediyoruz****. Ancak dediğim gibi* ***süre probleminden dolayı*** *bazen bunları yine* ***atlamak durumunda kalabiliyoruz.****"*

Mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair öğretmen görüşlerinden elde edilen *"ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin değerlendirilmesi"* kategorisine ait kodların frekans değişimleri Tablo 4.'te sunulmuştur.

Tablo 4.
Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri ile İlgili Öğretmen Görüşleri

	f
Ölçme ve değerlendirme etkinlikleri ile içeriğin uyumu	**4**
Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin açık ve anlaşılır olması	**4**
Hedef kazanımları tam olarak ölçememesi	2
Toplam	**10**

Tablo 4. incelendiğinde, meslek öğretmenlerinin mesleki gelişim modüler öğretim programının ölçme ve değerlendirme etkinliklerini değerlendirirken 10 görüş belirttikleri ve genel olarak ***"ölçme ve değerlendirme etkinlikleri ile içeriğin uyumu"*** ve ***"ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin açık ve anlaşılır olması"*** kodlarını ürettiği bunları da; *"hedef kazanımları tam olarak ölçememesi"* kodunun takip ettiği görülmektedir. Öğretmen görüşlerinden bir örnek aşağıdaki gibidir:

K2: ***"Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin uygun olduğunu, genel olarak bir hata olmadığını düşünüyorum****. Öğrencinin* ***anlaması ve kalıcı olması açısından uygun*** *etkinlikler. Bu etkinlikler öğrencinin daha çok* ***bilişsel becerilerini ölçüyor. Duyuşsal veya psiko-motor anlamda pek ölçtüğünü söyleyemem."***

3.1.2. Dersin genel olarak değerlendirilmesi teması

Meslek öğretmenlerinin mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair görüşlerini ortaya çıkarmak için yöneltilen sorular çerçevesinde; öğretmen görüşlerinden elde edilen *"dersin genel olarak değerlendirilmesi"* kategorisine ait kodların frekans değişimleri Tablo 5.'te sunulmuştur.

Tablo 5.
Dersin Genel Olarak Değerlendirilmesi ile İlgili Öğretmen Görüşleri

	f
Dersin, farklı dersler şeklinde bölünmesi gerekliliği	**4**
Ders öğretmeni seçiminde özensizlik	**4**
Öğrenciden derse dair negatif geri dönüt	**4**
Dersin sınıf seviyesine uygun olmaması	**4**
Öğretmenden derse dair negatif geri dönüt	3
Dersin alanlara özel yeterlikleri kazandıramaması	2
Öğretmenden derse dair pozitif geri dönüt	1
Toplam	**22**

Tablo 5. incelendiğinde, meslek öğretmenlerinin mesleki gelişim modüler öğretim programını genel olarak değerlendirirken 22 görüş belirttikleri ve genel olarak ***"dersin, farklı dersler şeklinde bölünmesi gerekliliği"***, ***"ders öğretmeni seçiminde özensizlik", "öğrenciden derse dair negatif geri dönüt", "dersin sınıf seviyesine uygun olmaması"*** kodlarını ürettiği bunları da; *"öğretmenden derse dair negatif geri dönüt", "dersin alanlara özel yeterlilikleri kazandıramaması" ve "öğretmenden derse dair pozitif geri dönüt"* kodlarının takip ettiği görülmektedir. Öğretmen görüşlerinden bir örnek aşağıdaki gibidir:

K2: ***"****Dersi* ***9. Sınıf için uygun bulmuyorum****. Benim önerim şu: bu ders 9. Sınıfta kalabilir* ***ancak yalınlaştırılması*** *lazım. Öğrenci meslek lisesine gelmiş, biraz bu konulardan,* ***alanların bölümlerin tanıtılmasından bahsedilmesinin daha uygun olacağını düşünüyorum.*** *Dersin* ***bölünmesi taraftarıyım****. 9. Sınıfta alan tanıtımı odaklı bir ders olması daha iyi olacaktır. Bu ders için görevlendirilecek* ***öğretmenin seçiminde genelde ders yükünü tamamlama açısından problemi olan öğretmenlere bu ders veriliyor.*** *Bu anlamda problem var. Ben bu dersin genel anlamda* ***sıkıcı olduğunu*** *düşünüyorum.* ***Dersin benim ve öğrenci üzerinde istenilen etkiyi sağladığını düşünmüyorum."***

3.2. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrencilerinin Mesleki Gelişim Modüler Öğretim Programının etkililiğine dair görüşleri

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim öğrencilerinin mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair görüşleri incelendiğinde "*amaçların değerlendirilmesi", "içeriğin değerlendirilmesi", "uygulama sürecinin değerlendirilmesi", "ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin değerlendirilmesi" ve "dersin genel olarak değerlendirilmesi"* kategorilerinin oluşturduğu 18 kod dile getirdikleri görülmektedir. Bu kategorilere ait kodların modeli Şekil 3.'te sunulmuştur.

Şekil 3. Öğrenci görüşleri neticesinde ortaya çıkan mesleki gelişim modüler öğretim programı kodları

3.2.1 Öğretim Programının değerlendirilmesi teması

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim öğrencilerinin mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair görüşlerini ortaya çıkarmak için yöneltilen sorular çerçevesinde; öğrenci görüşlerinden elde edilen *"amaçların değerlendirilmesi"* kategorisine ait kodların frekans değişimleri Tablo 6.'da sunulmuştur.

Tablo 6.
Amaçlar ile İlgili Öğrenci Görüşleri

	f
Amaçların mesleki gereklilikleri karşılaması	**6**
Amaçların açık ve anlaşılır olması	2
Toplam	**8**

Tablo 6. incelendiğinde, öğrencilerin mesleki gelişim modüler öğretim programının amaçlarını değerlendirirken 8 görüş belirttikleri ve en çok ***"amaçların mesleki gereklilikleri karşılaması"*** kodunu ürettiği bunu da *"amaçların açık ve anlaşılır olması"* kodunun takip ettiği görülmektedir. Öğrenci görüşlerinden bir örnek aşağıdaki gibidir:

K7: *"Dersin amaçları uygundu.* ***İş hayatında bana çok faydası oldu****. Mesela proje hazırlama konusunda konular ileriye dönük proje hazırlayabilmemi sağladı.* ***Çünkü stajda bunlar bizden isteniyor.*** *Bunun haricinde iş güvenliği konusunda da katkısı oldu.* ***Ben amaçları anlayabiliyordum.*** *Bunların yansımasını şu an görüyorum.* ***Açık ve anlaşılırdı. Bunlar benim mesleki gelişimimi artırdı. Toplumsal olarak da iş hayatı olarak da gördüm."***

Mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair öğrenci görüşlerinden elde edilen *"içeriğin değerlendirilmesi"* kategorisine ait kodların frekans değişimleri Tablo 7.'de sunulmuştur.

Tablo 7.
İçerik ile İlgili Öğrenci Görüşleri

	f
İçeriğin yoğun olması	**6**
İçeriğin görsel olarak eksikliği	**6**
İçeriğin açık ve anlaşılır olmaması	4
Toplam	**16**

Tablo 7. incelendiğinde, öğrencilerin mesleki gelişim modüler öğretim programının içeriğini değerlendirirken 16 görüş belirttikleri ve daha çok ***"içeriğin yoğun olması"*** ve ***"içeriğin görsel olarak eksikliği"*** kodlarını ürettiği bunları da *"içeriğin açık ve anlaşılır olmaması"* takip ettiği görülmektedir. Öğrenci görüşlerinden bir örnek aşağıdaki gibidir:

K10: *"İçerik* ***bayağı fazlaydı, gereksizdi.*** *Kitap biraz daha ince olabilir.* ***Açıkçası ben biraz zorlandım****. Şu an hatırlamıyorum mesela. Konular çok fazla, mesela girişimcilik konusu birçok dala ayrılmış. Daha özet olsa daha iyi anlaşılırdı diye düşünüyorum.* ***Modüldeki görseller açıkçası ilgili çekmiyordu.*** *Çok yoğundu ve ben dersten sıkıldım. Dediğim gibi bana yoğun geldi."*

Mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair öğrenci görüşlerinden elde edilen *"uygulama sürecinin değerlendirilmesi"* kategorisine ait kodların frekans değişimleri Tablo 8.'de sunulmuştur.

Tablo 8.
Uygulama Süreci ile İlgili Öğrenci Görüşleri

	f
Etkinlik uygulama eksikliği	**6**
Dersin geleneksel yöntemlerle işlenmesi	**6**
Öğrencinin derse aktif olarak katılamaması	**6**
Araç gereç kullanımı eksikliği	**6**
Toplam	**24**

Tablo 8. incelendiğinde, öğrencilerin mesleki gelişim modüler öğretim programının uygulama sürecini değerlendirirken 24 görüş belirttikleri ve öğrencilerin tamamının ***"etkinlik uygulama eksikliği"***, ***"dersin geleneksel yöntemlerle işlenmesi", "öğrencinin derse aktif olarak katılamaması", "araç gereç kullanımı eksikliği"*** kodlarını ürettiği görülmektedir. Öğrenci görüşlerinden bir örnek aşağıdaki gibidir:

K8: *"Öncelikle dersi işlerken biz **hiç araç gereç kullanmadık**. **Sürekli okuma yapıyorduk**. **Slayt gösteri vb. hiçbir şey yoktu.** Örneğin çevre konusu ile ilgili **bir tiyatro, drama yapılabilirdi,** daha ayrıntılı öğrenebilirdik ama yapmadık. **Derste sürekli uyuyan öğrenciler vardı**. Eğer bunları yapmış olsaydık belki de o öğrenciler aaa tiyatro deyip derse yönelebilirdi. **Derste heyecanlandıracak bir şey yoktu.** Ders bayağı **sıkıcı** geçiyordu."*

Mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair öğrenci görüşlerinden elde edilen *"ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin değerlendirilmesi"* kategorisine ait kodların frekans değişimleri Tablo 9.'da sunulmuştur.

Tablo 9.
Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri ile İlgili Öğrenci Görüşleri

	f
Sınav sorularının özgün olmaması	**6**
Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin açık ve anlaşılır olması	**6**
Cevap anahtarı hatası	2
Ölçme ve değerlendirme etkinlikleri ile içeriğin uyumu	2
Toplam	**16**

Tablo 9. incelendiğinde, öğrencilerin mesleki gelişim modüler öğretim programının ölçme ve değerlendirme etkinliklerini değerlendirirken 16 görüş belirttikleri ve çoğunlukla ***"sınav sorularının özgün olmaması", "ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin açık ve anlaşılır olması"*** kodlarını ürettiği bunları da; *"cevap anahtarı hatası" ile "ölçme ve değerlendirme etkinlikleri ile içeriğin uyumu"* kodlarının takip ettiği görülmektedir. Öğrenci görüşlerinden bir örnek aşağıdaki gibidir:

K7: *"Ölçme ve değerlendirme soruları **içerikte anlatılanları soruyordu. Uyumluydu.** Ama biraz daha fazla olabilirdi. **Bazen cevap anahtarı ile uyumsuzluk oluyordu. Sınavlar ölçme ve değerlendirme sorularının aynısı oluyordu**. Öğretmen **birebir aynı soruları** soruyordu. Bu sebeple dersi çok dikkate almadım."*

3.2.2. Dersin genel olarak değerlendirilmesi teması

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim öğrencilerinin mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair görüşlerini ortaya çıkarmak için yöneltilen sorular çerçevesinde; öğrenci görüşlerinden elde edilen *"dersin genel olarak değerlendirilmesi"* kategorisine ait kodların frekans değişimleri Tablo 10.'da sunulmuştur.

Tablo 10.
Dersin Genel Olarak Değerlendirilmesi ile İlgili Öğrenci Görüşleri

	f
Öğrenciden derse dair negatif geri dönüt	**6**
Dersin alanlara özel yeterlikleri kazandıramaması	**6**
Öğrenciden öğretmene dair negatif geri dönüt	5
Dersin, sınıf seviyesine uygun olmaması	3
Dersin, sınıf seviyesine uygun olması	2
Toplam	**22**

Tablo 10. incelendiğinde, öğrencilerin mesleki gelişim modüler öğretim programını genel olarak değerlendirirken 22 görüş belirttikleri ve genel olarak ***"öğrenciden derse dair negatif geri dönüt"*** ve ***"dersin alanlara özel yeterlilikleri kazandıramaması",*** kodlarını ürettiği bunları da; *"öğrenciden öğretmene dair negatif geri dönüt", "dersin, sınıf seviyesine uygun olmaması" ve "dersin, sınıf seviyesine uygun olması"* kodlarının takip ettiği görülmektedir. Öğrenci görüşlerinden bir örnek aşağıdaki gibidir:

K2: **"Dersin 9. Sınıfta verilmesi uygun değil.10. Sınıfta verilse daha iyi olur.** 12. Sınıfta staja gideceğiz. Aklımızda kalması açısından 10. Sınıfta verilse daha iyi olur. 9. Sınıfta zaten okula yeni başlıyorsunuz. Bir anda verilmesi bence uygun değil. **Ders bütün alanların mesleki gerekliliklerini vermiyordu. Genel bilgiler veriyordu.** Alanlara yönelik olsa daha iyi olurdu. O zaman derse giren öğretmen şu anki alanımdan değildi. Kendi alanımdan öğretmen girse daha iyi olabilirdi. **Genel olarak ders eğlenceli değildi. Keyif almıyordum.** Sınıf da pek derse katılmıyordu. **Bence öğretmen de keyif almıyordu**."

3.3. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Görev Yapan Yöneticilerin Mesleki Gelişim Modüler Öğretim Programının etkililiğine dair görüşleri

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim görev yapan ve meslek alanı çıkışlı yöneticilerin mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair görüşleri incelendiğinde "*amaçların değerlendirilmesi", "içeriğin değerlendirilmesi", "uygulama sürecinin değerlendirilmesi", "ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin değerlendirilmesi" ve "dersin genel olarak değerlendirilmesi"* kategorilerinin oluşturduğu görüşler, bir yöneticinin görüşüne başvurulduğu için Tablo 11.'de doğrudan sunulmuştur.

Tablo 11.
Yöneticinin Mesleki Gelişim Modüler Öğretim Programına Dair Görüşleri

Kategori	Görüş
Amacın değerlendirilmesi	Bu derse daha önce ben de öğretmen olarak girdim. ***Dersin amaçlarının uygun olduğunu ama biraz da yoğun olduğunu düşünmekteyim.*** Bu amaçları gerçekleştirebilmek için ***okulun mevcut ihtiyaçlarının uygun olduğunu*** düşünüyorum. Bu konu da problem oluşturacak bir durum bulunmamakta. ***Okulumuz koşullarında bu amaçları rahatlıkla öğrencilerimize kazandırabiliriz.***
İçeriğin değerlendirilmesi	Dersin içeriğinin ***yoğun ve ağır olduğunu düşünüyorum.*** Dersi ikiye bölüp 9. Sınıflarda ve 12. Sınıflarda iki farklı ders şeklinde verilebilir. Genel konular 9. Sınıfta işletmeye yönelik konular ise 12. Sınıfta verilebilir. Örneğin girişimcilik konusu 12. Sınıfta daha uygun olacaktır. Yine çevre eğitimi, etkili iletişim gibi konular verilebilir. ***9. Sınıfta diğer konular açısından öğrencinin olayı pek anlayamadığını*** düşünmekteyim.
Uygulama sürecinin değerlendirilmesi	Öğretmenlerin ***kitaba bağlı kalarak bu dersi*** işlediğini düşünüyorum. Ben müdür yardımcısıyım. Ben derse girerken ***kendi hayatımdan iş deneyimlerimden örnek olaylar anlatarak*** dersi işlemeye çalışıyorum. ***İçeriğini dilinin daha akıcı hale getirildiğini*** ve anlaşılırlığının arttığını biliyorum ancak yoğunluktan dolayı dersin yıl sonunda yetiştirilemediğini biliyorum.
Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin değerlendirilmesi	Modülün sonundaki ***ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin uygun olduğunu düşünüyorum.*** Öğretmen dersi işledikten sonra genel olarak bu ***ölçme ve değerlendirme etkinliklerini kullanıyor.*** Ben de bu ders girerken ***sorularımı bu etkinliklerden hazırlıyordum.***
Dersin genel olarak değerlendirilmesi	Bu dersin ***seviye olarak 9 ve 12. Sınıfta verilmek üzere 2 ye ayrılmalı.*** Dersin mesleki gelişime dair amaçları kazandırdığını düşünüyorum. Bunlar temel ve gerekli konular. ***Ancak bu dersin her alana özel olarak*** mesleki gelişim içeriğinin verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yönetici olarak bu derse girecek öğretmeni belirlerken ***ilk kriterimiz meslek öğretmeni olması. Ancak 2. Önceliğimiz ise bu meslek öğretmenlerinden ders yükünü tamamlayamayan*** öğretmenlerin tercih edilmesidir. Ayrıca koordinatör müdür yardımcısı olduğum için staja giden öğrencilerimizde şöyle bir problem gözlemliyorum. ***Malumunuz 12. Sınıfta staja giden öğrencilerin sigorta işlemleri var.*** Ancak öğrencilerin ***sigorta iş ve işlemeleri konusunda farkındalıkları çok düşük***. Bu dersin içeriğinde ***3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanununa yer verilmesi gerektiğinin*** faydalı olacağını düşünmekteyim.

3.4. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Görev Yapan 9. Sınıflardan Sorumlu Rehberlik Öğretmenin Mesleki Gelişim Modüler Öğretim Programının etkililiğine dair görüşleri

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim görev yapan ve 9. sınıflardan sorumlu rehberlik öğretmeninin mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğine dair görüşleri incelendiğinde "*amaçların değerlendirilmesi", "içeriğin değerlendirilmesi", "uygulama sürecinin değerlendirilmesi", "ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin*

değerlendirilmesi" ve "dersin genel olarak değerlendirilmesi" kategorilerinin oluşturduğu görüşler, bir rehberlik öğretmeninin görüşüne başvurulduğu için Tablo 12.'de doğrudan sunulmuştur.

Tablo 12.
Rehberlik Öğretmeninin Mesleki Gelişim Modüler Öğretim Programına Dair Görüşleri

Kategori	Görüş
Amacın değerlendirilmesi	***Bence geniş çerçeve de hazırlanmış ve uygun***. Bir kere iletişim her şeyin temelinde olan bir şey. Etkili iletişime dair amaçların olması önemli bir husus**.** Bu öğrencilerin ileride kendi işlerini kuracağını varsayarsak. Yine işveren anlamında girişimcilik konusunun olması da gayet uygun. Mesleki ahlak ve etik kurallar bence olmazsa olmaz kurallar, aranılan bir özellik. Bu açıdan yeterli olduğunu düşünüyorum. ***Öğrencinin psikolojik sağlığına yönelik, örneğin iş stresi ile ilgili herhangi bir amaç yok. Bu açıdan eksiklik var. Fikir olması açısından buna yönelik amaçlar eklenebilir.***
İçeriğin değerlendirilmesi	Dersin ***içeriğinin de yine amaçlar paralelinde uygun olduğunu*** söyleyebilirim. ***Geniş kapsamlı değinilmiş.*** Sosyal ihtiyaçları etkili iletişim, iş hayatına dair gereksinimlerde girişimcilik ile sağlanabilir. ***Ama yine dediğim gibi psikolojik anlamda da desteklenmesinde fayda var.*** ***İçerik yoğun 2 saate kazandırılması biraz zor görünüyor.*** Öğrencinin sadece günlük hayata aktarabileceği bilgiler aktarılırsa daha iyi olur.
Uygulama sürecinin değerlendirilmesi	Dersin işlenişi açısından gözlemim şu. ***Öğrenciler derse giren öğretmeni rehber öğretmen olarak algılamışlar gibi.*** Bu öğretmenin yaklaşımından da olabilir hem de dersin içeriğinin biraz daha günlük hayata uygunluğundan dolayı olabilir. ***Sınıfı rahat geçtiğini düşündüklerini gözlemledim.***
Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin değerlendirilmesi	***Ölçme ve değerlendirme etkinlikleri açısından uygun görünüyor.*** Olumsuz bir şey göremedim. ***Öğrenciler ortalamalarını yükselten bir ders olarak ifade ettiler.***
Dersin genel olarak değerlendirilmesi	Öğretimi yapılan ***sınıf seviyesi açısından uygun olduğunu düşünüyorum***. Ancak öğrenci 12. Sınıfa geldiğinde ***işletmeye gidince bunları hatırlamak açısından zorlanacaktır***. Çevre eğitimi gibi Temel konuların 9. Sınıfta, uygulamaya yönelik konuların ise örneğin girişimcilik 11 veya 12 de verilmesi daha uygun olur diye düşünüyorum. ***Ders 2 ye bölünerek bu şekilde geliştirilebilir.*** Öğrencilere sorduğumda ***bir kısım öğrenci memnun olduğunu bir kısım ise memnun olmadığını söylüyor. Öğretmen farklılığından bu durumun gerçekleştiğini düşünüyorum***. Öğretmenlerin ***bu derse gönüllük esasında girmesinin daha uygun olacağını düşünüyorum.*** Aksi takdirde ***öğrencide olumsuz algı oluştuğunu*** gözlemliyorum.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde; meslek öğretmenleri mesleki gelişim modüler öğretim programının etkililiğini değerlendirirken, amaçların değerlendirilmesi kategorisinde ***amaçların açık ve anlaşılır, toplumun ve iş hayatının beklentilerine uygun*** olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca öğretim programının ***gereksiz amaçlar*** içerdiğini dile getirdikleri görülmektedir. Meslek öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen bilgilere göre; genel amacı öğrencilere; meslek ahlakı, ahilik, çevre eğitimi, iş sağlığı ve güvenliği, etkili iletişim, girişimcilik ve işletme faaliyetlerine dair genel bilgiler aktarmak olan mesleki gelişim modüler öğretim programı anlaşılabilirlik, iş hayatının ve toplumun beklentileri açısından uygun bulunmuş, ancak gereksiz amaçların da olduğu öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. İlköğretimi yeni tamamlayan öğrenci, bazen evine yakın olduğu için bazen de ilgi duyduğu bir bölüm o okulda olduğu için farklı sebeplerle mesleki eğitime gelebilmektedir. Bilinç ve farkındalık düzeyleri istenilen seviyeye tam olarak gelmeden bu gibi sebeplerle okul tercihi yapabilen öğrencilere, bu öğretim programında kazandırılması amaçlanan hedeflerin, çok fazla ve detaylı olduğu öğretmenlerce vurgulanmıştır. Öğrenciler ise amaçları değerlendirirken; ***amaçların mesleki gerekliliklerini karşıladığını, açık ve anlaşılır olduğunu*** dile getirmişlerdir. Özellikle 12. sınıf öğrencileri tarafından dile getirilen ifadelere bakıldığında, öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi almaya başladıkları andan itibaren bu öğretim programında hedeflenen kazanımların etkilerini –birçoğu unutulmuş da olsa- iş hayatında gördüğü

anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan meslek çıkışlı kurum yöneticisi ve rehberlik öğretmeni de ***amaçların uygun, ancak yoğun olduğunu*** dile getirmiştir. Rehberlik öğretmeni ayrıca ***öğrencinin psikolojik sağlığına yönelik*** –örneğin; iş stresi ile ilgili- amaçlara da öğretim programında yer verilmesinin öğrencilere katkı sağlayacağını dile getirmiştir.

Alan yazın incelendiğinde Güven, Çoşkunserçe ve Börü (2008), Günceoğlu (2003), Ekşioğlu ve Taşpınar (2014), İşoğlu (2010), Kamiloğlu (2004), Karadeniz (2008), Tanrısever (2008) gibi araştırmacılar da bu çalışmaya paralel bulgular elde etmiş ve modüler öğretim programlarının amaçlarının öğrencilere kazandırılabilecek nitelikte, açık ve anlaşılır olduğuna dair sonuçlara ulaşmıştır. Diğer yandan Aktaş ve Erdoğan (2012), Gömleksiz ve Erten (2010a, 2010b), Yaşar (2007) ise modüler öğretim programlarının amaçlarının gözden geçirilmesi noktasında tespitlerde bulunmuştur.

Yine araştırma bulgularına paralel olarak Karadeniz (2008), Sert (2007) modüler öğretim programlarının iş hayatının ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte olduğuna dair bulgulara ulaşmış, diğer taraftan Karadeniz (2008) amaçların öğrencinin gelişim özelliklerine uygun olması gerekliliğine de dikkat çekmiştir. Bu bulgulara karşı Atahan (2009), Ekşioğlu ve Taşpınar (2014), Karaca ve Çakır (2014) ise amaçların iş yaşamının ihtiyaçlarını karşılaması noktasında eksiklikler tespit etmiştir.

Meslek öğretmenlerinin içeriğe dair görüşleri incelendiğinde; ***içerik ile amacın uyumlu ve güncel olduğunu*** ancak; ***gereksiz ayrıntılar içerdiğini*** dile getirdikleri görülmektedir. Öğretmen görüşleri açısından içeriğe bakıldığında, örneğin; ahilik, etik, girişimcilik vb. konulardan bahsedilirken, içeriğin yoğun bir şekilde verilerek; konun detay, tarihi süreçler, alt birimler gibi çok daha özel konulara indirgendiği görülmektedir. Öğretmenlere göre; öğretim programı yeterli ders saati açısından düzenlense dahi içerik gereksiz ayrıntılar barındırmaktadır. Öğrenciler ise genel olarak, ***içeriğin çok yoğun olduğunu ve görsel açıdan eksiklikler*** barındırdığını dile getirmiştir. Gerek 10. sınıf gerekse de 12. sınıf öğrencileri içeriğin çok yoğun olduğunu ve takip etmekte zorlandıklarını, ayrıca çoğunu unuttuklarını ifade etmişlerdir. Yine öğrenciler; tek düze yazı formatı ve siyah-beyaz görsellerin varlığını belirterek içeriğin dikkat çekici olmadığını vurguladıkları görülmüştür. Okul yöneticisi ve rehberlik öğretmeni de ***içeriğin amaçlar paralelinde çok geniş çaplı hazırlandığını*** dile getirmiş ve ***9. sınıf öğrencileri açısından ağır olduğunu*** belirtmiştir. Rehberlik öğretmeni yine öğrencinin ***psikolojik gelişimi açısından*** içeriğin de -amaçlarla paralel olarak- revize edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Araştırma bulgularına benzer şekilde Ekşioğlu ve Taşpınar (2014), Karadeniz (2008) çalışmalarında içeriğin açık ve anlaşılır olduğuna, ancak görsel açısından zenginleştirilmesi gerektiğine dair görüş içeren bulgular elde etmiştir. Buna karşın Adıgüzel ve Berk (2009), Aktaş ve Erdoğan (2012), Gömleksiz ve Erten (2010a, 2010b), Seçilmiş ve Ünlüönen (2010) modüler programların içeriğinin anlaşılması açısından problemler olduğunu vurgulamış, Karaca ve Çakır (2014) ise modüler programların içeriğinin güncel olmadığına dikkat çekmiştir. Buna karşın Adıgüzel ve Berk (2009), İşoğlu (2010) tarafından yapılan çalışmalarda modül içeriklerinin amaçlar ile uyumsuz olduğu ortaya konurken, Ata (2007) ise çalışmasında amaç ve içeriğin uyumundan bahsetmiştir. Yine Ekşioğlu ve Taşpınar (2014), modüler programların hazırlanmasında öğrencilerin gelişimsel özelliklerinin dikkate alındığına dair bulgulara ulaşmıştır.

Mesleki gelişim modüler öğretim programının uygulama süreci değerlendirilirken meslek öğretmenleri, içeriğin gereksiz ayrıntılar içerdiği ve yoğun olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler ***ders saati süresinin eksikliğine*** özellikle dikkat çekmiş ve ***konuları yüzeysel olarak verebildikleri*** hatta ***birçok uygulama etkinliğini atladıklarını*** ifade etmiştir. Öğretmenler, öğrenciyi ders sürecine aktif olarak dahil etmeye çalıştıklarını belirtmelerine rağmen öğretim programının genel olarak sadece bilişsel gelişimine katkı sağlayacak uygulamalar içerdiğini bu sebeple de geleneksel yöntemlerle başvurduklarını belirtmiştir. Öğrencilerin de uygulama sürecini değerlendirirken ***etkinlik uygulamalarını yapamadıklarını, dersin geleneksel yöntemlerle*** –sınıf içerisinde ***herhangi bir araç gereç kullanmadan*** sadece modülün okunarak dersin işlendiği- ve bu sebeple de ***derse olarak aktif katılamadıklarına*** dair görüş belirttikleri görülmektedir. Kurum yöneticisi ve rehberlik öğretmeni de yine benzer söylemler dile getirmiş ve ***öğretmenin kitaba bağlı kaldığına*** dair öğrencilerden geri dönüt aldıklarını, ***öğretmen ve öğrencinin derse yaklaşımı açısından problem olduğunu*** ifade etmiştir.

Alan yazın incelendiğinde, araştırma bulgularına paralel olarak Arabacıoğlu (2013), Aktaş ve Erdoğan (2012), Atahan (2009), Aydın (2009), Babaç (2008), Gömleksiz ve Erten (2010a), Nazlı (2010), Karaca ve Çakır (2014), Utku (2010) da araştırmalarında modüler öğretim programlarının uygulama sürecinde araç-gereç, donamım ve fiziki yetersizliklere dikkat çekmiştir. Ekşioğlu ve Taşpınar (2014) çalışmalarında programın uygulama sürecine dair kısmen olumlu, Güven, Çoskunserçe ve Börü (2008) ise olumsuz bulgular elde etmiştir. Diğer yandan Aktaş ve Erdoğan (2012) ise uygulama sürecinde etkinlikleri gerçekleştirebilmek adına ders saatinin yeterli olduğunu vurgulamıştır.

Meslek öğretmenleri ölçme ve değerlendirme etkinliklerini değerlendirirken, ***ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin açık, anlaşılır ve içerik ile uyumlu olduğunu*** belirtmiş ancak içeriğin, hedef kazanımlardan

(bilişsel, duyuşsal, psiko-motor) sadece bilişsel kazanımlara yönelik etkinlikler barındırdığını ifade etmiştir. Öğrenciler ise, ***ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin açık, anlaşılır ve içerik ile uyumlu olduğunu*** bu anlamda bir problem yaşanmadığını dile getirmiş, ancak; ***ders öğretmenin özgün sorular hazırlamadığını*** bu sebeple de çoğu zaman modüldeki soruları ezberleyerek –sınava yönelik herhangi bir çalışma yapmadan- sınava girdiklerini belirtmiştir. Kurum yöneticisi ve rehberlik öğretmeni de öğrenci görüşlerine paralel yorumlar üretmiş, hatta rehberlik öğretmeni öğrencilerin bu dersi ***ortalamalarını yükselten bir ders*** olarak gördüklerini ifade etmiştir.

Benzer araştırmalara bakıldığında; Karadeniz (2008) ve Günceoğlu (2003) ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin uygun ve öğrencilerin yeterliliklerini ölçebilecek nitelikte olduğunu belirttikleri görülmektedir. Adıgüzel ve Berk (2009), Aktaş ve Erdoğan (2012), Ekşioğlu ve Taşpınar (2014), Gömleksiz ve Erten (2010a, 2010b), Güven, Çoskunserçe ve Börü (2008), İşoğlu (2010), Kamiloğlu (2004), Nazlı (2010), Sert (2007), Tanrısever (2008) araştırmalarında, modüler öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme etkinliklerine dair sorunlar tespit etmiş ve programdaki ilgili bölümlerin gözden geçirilmesi gerekliliğini vurgulamıştır.

Meslek öğretmenleri dersi genel olarak değerlendirirken, özellikle ***dersin, farklı dersler şeklinde bölünmesi gerekliliği ve farklı sınıf seviyelerinde verilmesinden*** bahsetmiş ***ders öğretmeni seçiminin de*** hatalı olduğunu vurgulamıştır. Birçok öğretmenin bu dersi bir yük olarak gördüğü, ***isteksiz olarak derse girdikleri*** anlaşılmıştır. Öğretmenler, hem kendileri hem de öğrenciler açısından ***derse dair negatif bir tutum olduğundan*** bahsettiği görülmektedir. Öğrenciler de yine öğretmenlerin belirttiği bu ***negatif tutumları*** onaylarken, bu dersin ***alanlarının özel gerekliliklerine yönelik bir katkısının olmadığını***, bu açıdan revize edilmesinin kendilerine katkı sağlayacağını belirtmiştir. Kurum yöneticisi ise dersi genel olarak değerlendirdiğinde, alanın özel gereklilikleri ve genel mesleki bilgiler açısından ***iki farklı ders şeklinde*** gerçekleştirilmesinin daha uygun olacağını belirtmiştir. Öğretmen seçimi açısından ise genel olarak ***ders yükünü tamamlayamayan öğretmenlerin seçildiği*** ve bu anlamda gerekli özenin gösterilmediğinin ifade edildiği görülmektedir. Kurum yöneticisi ayrıca işletmelerde beceri eğitimi alan öğrencilerin, sigorta iş ve işlemleri, sağlık güvencesi vb. konularda farkındalık düzeylerinin yetersiz olduğunu, ***3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'na*** ders kapsamında yer verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Rehberlik öğretmeni dersi genel olarak değerlendirirken 9. sınıfta bu dersi alan öğrencilerin, 12. sınıfta işletmelerde beceri eğitimine gittiklerinde ***hatırlamak açısından zorlanacaklarını,*** bu sebeple ***dersin ikiye bölünerek***, üst sınıflarda da verilmesi gerekliliğine değinmiştir. Ayrıca rehberlik öğretmeni, öğrencilerde öğretmen kaynaklı olduğunu düşündüğü memnuniyet farklılıklar gözlemlemiş, bu derse gönüllü öğretmenlerin girmesinin daha uygun olacağını belirtmiştir.

Nazlı (2010) ve Utku (2010) çalışmalarında modüler öğretim programının uygulandığı derslere dair katılımcıların genel anlamda memnuniyet ve olumlu motivasyonlarını gözlemlerken, Aydoğan (2008), İşoğlu (2010), Karaca ve Çakır (2014), Uysal (2009) ise katılımcıların modüler öğretim programlarının uygulandığı derslere dair olumsuz görüşlere sahip olduğunu tespit etmiştir.

Araştırma kapsamında mesleki gelişim modüler öğretim programının öğrenciye kazandırılması istenilen amaçlarına bakıldığında amaçların; iş hayatının, toplumun ve öğrencinin ihtiyaçları açısından sadece genel mesleki ihtiyaçları karşılayacak nitelikte hazırlandığı görülmektedir. açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir. Ancak öğrenci açısından kısmen uygun olan bu amaçların, içeriği hazırlanırken kapsamına dikkat edilmediği, içerikte gereksiz ayrıntılara yer verildiği görülmektedir.

İçeriğin, gerek yoğunluğu gerekse de görsel olarak yetersizliği katılımcıların çoğu tarafından sorun olarak dile getirilmiştir. Ayrıca mesleki gelişime dair yeterlilikler kazandırması amaçlanan mesleki gelişim modüler öğretim programı hazırlanırken, alan ve bölümlerin özel mesleki gerekliliklerinin ve öğrencinin psikolojik gelişimin göz ardı edildiği sadece genel mesleki yeterliliklere yer verildiği kanaati oluşmuştur.

Öğretim programının uygulama sürecine bakıldığında; içerikten –araç gereç kullanımı ve etkinlik eksikliği, süre yetersizliği- ve öğretmenden –derse dair motivasyonun düşük olması- kaynaklı nedenlerle sınıf ortamında olumlu bir havanın oluşmadığına dair gözlemler yapılmıştır.

Ölçme ve değerlendirme etkinlikleri açısından incelendiğinde ise, öğretim programının ölçme ve değerlendirme etkinliklerinde genel olarak bir problem bulunmadığı –hedef kazanım yetersizliği hariç- bu hususta olumlu görüşler dile getirildiği, ancak dersin sınavlarının –öğretmenin özgün sorular üretmemesinden kaynaklı- öğrenciye katkı sağlayacak bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Mesleki gelişim dersi genel olarak değerlendirildiğinde ise, öncelikle kurum yöneticileri tarafından ders öğretmeni görevlendirilirken gönüllük esasına dayalı bir görevlendirmenin yapılması ve derse karşı motive olmuş öğretmenlerin görevlendirilmesinin katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Hem öğretmen hem de öğrenci görüşleri açısından dersin genel ikliminin etkililiğine dair negatif bir algı olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca dersin kapsamlı amaçlar ve buna paralel hazırlanan bir içerik barındırdığı, alan ve bölümlerin özel mesleki gerekliliklerine hitap etmediği anlaşılmıştır. Bu açıdan dersin ortaöğretimin ilk yıllarında alan tanıtımı, iler ki

yıllarında ise genel mesleki yeterlilikler açısından iki farklı ders şeklinde verilmesinin daha etkili olacağı sonucuna varılmıştır.

Araştırmaya dahil olan katılımcılardan elde edilen bulgular açısından değerlendirildiğinde şu öneriler getirilebilir:

Yukarıda belirtilen nedenlerle, öğretim programının paydaşlarca gözden geçirilmesinin, ilgili birimler tarafından da revize edilmesinin gerekli olduğu görülmektedir. Mesleki gelişim modüler öğretim programı ilgili iç paydaş görüşleri açısından değerlendirildiğinde, genel olarak öğrenci üzerinde istenilen etkiyi oluşturmadığı düşünülmektedir. Araştırma, bu araştırmaya dahil edilen katılımcılar, öğretim programı ve değerlendirme modeli ile sınırlıdır. Alan araştırmacıları tarafından farklı örneklem grupları, öğretim programları ve değerlendirme modelleri ile yeni çalışmalar yapılabilir.

5. KAYNAKÇA

Adıgüzel, O. C. ve Berk, Ş. (2009). Mesleki ve teknik ortaöğretimde yeni arayışlar: yeterliğe dayalı modüler sistemin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4*(1), 220-236.

Arabacıoğlu, T. (2013). Bilişim teknolojisi öğretmenlerinin modüler eğitim programına ilişkin görüşleri: Aydın ilinde bir durum çalışması. *Elementary Education Online*, 12(1), 148-157, 2013.

Aktaş, M., ve Erdoğan, M. (2012). Metal Teknolojisi Alanı Modüler Öğretim Programı Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, *3*(6), 91-118.

Alkan, C., Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1998). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları* (1. baskı) Ankara: Nobel Yayıncılık.

Altın, R. (2008). *Mesleki eğitim sisteminde yeni eğilimler ve modüler sistem*. Ankara: Mesut matbaacılık.

Ata, U. (2007). *Mesleki teknik eğitim ve megep öğretim programlarına öğrenci ve öğretmen yaklaşımları (bilişim teknolojileri alanında uygulama).* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atahan, H. F. (2009). *Türkiye'de kalıpçılık eğitimi sorunlarının çözümü için eğitim programı önerisi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Aydın, H. (2009). *Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre MEGEP (Mesleki Eğitimi Güçlendirme Projesi)'in uygulanmasında yaşanan sorunların incelenmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydoğan, Ü. (2008). *Bilişim teknolojilerinin temelleri eğitim içeriğinin interaktif yöntemlerle geliştirilmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Babaç, H. (2008). *Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında uygulanan bilişim teknolojileri modüler öğretim sisteminin öğretmenler açısından değerlendirilmesi. (*Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Berk, Ş. (2012). *Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında uygulanan modüler sistemin Provus'un Farklar Modeli ile değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Coşkun, C. (2015). Grafik ve fotoğraf alanı baskıya hazırlık modüllerine yönelik bir yeterlilik araştırması. *TOJDAC*. October 2015 Volume 5 Issue 4.

Debreli, Ö. (2009). *Modüler sistemde meslek liselerinde görev yapan meslek öğretmenlerinin alan ve uyum süreçlerinin incelenmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Doğan, H. (1997). *Eğitimde program ve öğretim tasarımı.* Ankara.

Donnelly, M. (2008). *Vocational Education*. EBSCO Research Starters, EBSCO Publishing Inc.

Ekşioğlu, S., ve Taşpınar, M. (2014). Evaluation of modular education program implementation in vocational and technical high schools1. *Evaluation*, *11*(2).

Fer, S. (2000). Modüler program yaklaşımı ve bir öneri. *Milli Eğitim Dergisi*, 147, 21-37.

Gömleksiz, M. N. (2002). Modüler öğretime ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *12*(2), 275-285.

Gömleksiz, M. N. ve Erten, P. (2010a). Mesleki ve teknik ortaöğretimde uygulanan modüler öğretim programının etkililiğinin değerlendirilmesi (Elazığ İli Örneği). *eJournal of New World Sciences Academy*, *5*(3).

Gömleksiz, M. N. ve Erten, P. (2010b). Mesleki ve teknik ortaöğretimde modüler öğretim uygulamasına ilişkin öğrenci görüşleri. *e-Journal of New WorldSciences Academy*, *5*(4).

Günceoğlu, B. (2003). *Kız teknik öğretim okulları meslek dersleri programlarının modüler öğretim yaklaşımına uygunluğunun öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda tespiti: (Metge Projesi el sanatları teknolojisi alanı meslek dersleri program örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Güven, M., Çoşkunserçe, O., ve Börü, N. (2008). Evaluating the teaching modules in informational technologies fiel within the scope of development project of vocational education (DPoVE). *World Applied Sciences Journal*, *4*(1), 55-62.

Gürol, M. (1997). *Okul sanayi işbirliği*. Ankara: Pegem.

İşoğlu, V. İ. (2010). *Megep Bilişim Teknolojileri Alanı Modüllerinin Öğretmen Görüşleriyle Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kamiloğlu, İ. (2004). *Kız meslek liseleri el sanatları bölümünde uygulanan modüler öğretim yaklaşımı ile geleneksel öğretim yaklaşımının karşılaştırılması* **(**Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kanbur, M.İ. (2013). *Metal teknolojisi alanında uygulanan modüler öğretim sisteminin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Karabatak, S., ve Şengür, D. (2018). Mesleki ve teknik eğitimde yapılan düzenlemelere ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, *5*(1), 86-93.

Karaca, N., ve Çakır, S. (2014). Mesleki eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi projesi (megep) muhasebe-finansman alanı modüllerinin etkinliğinin tespitine yönelik bir araştırma. *Balikesir University Journal of Social Sciences Institute*, *17*(31).

Karadeniz, O. (2008). *Endüstri meslek liseleri elektrik elektronik teknolojileri alanında uygulanmakta olan modüler öğretim yöntemi ile geleneksel öğretim yönteminin öğretmen görüşleri çerçevesinde karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

MEB. (1986). Mesleki ve teknik eğitim kanunu. http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3308.pdf. Erişim Tarihi: 20.12.2018.

MEB. (2018a). Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin görünümü. http://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/12134429_No1_Turkiyede_Mesleki_ve_Teknik_Egitimin_Gorunumu.pdf. Erişim Tarihi: 22.12.2018.

MEB. (2018b). 2023 eğitim vizyonu. http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf. Erişim Tarihi: 22.12.2018.

MEGEP. (2016). Mesleki gelişim modüler öğretim programı. http://www.megep.meb.gov.tr/. Erişim Tarihi: 20/12/2018.

Miles, M, B., & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.

Nazlı, M. H. (2010). *Gazetecilik alanı modüler öğretim programına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

OECD (2000). *From initial education to working life: making transitions work*, preliminary edition. T.A. Davies ve F. Farquharson (Eds.), *The Learnership Model of Workplace Training and Its Effective Management: lessons learnt from a Southern African case study* içinde Journal of Vocational Education and Training, Volume 56, Number 2, London: Routledge.

Patton, M.Q. (2002). Qualitative research and evaluation methods (3rd Ed.). London: Sage Publications, Inc.

Seçilmiş, C. ve Ünlüönen K. (2009). Modüler öğretim sisteminin getirdiği uygulamaların değerlendirilmesi: Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde bir alan araştırması: *İşletme Araştırmaları Dergisi,* (2), 318.

Sert, Ö. (2007). *Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında modüler öğretim sisteminin bilişim teknolojileri alanında uygulanması ve öğretmen, öğrenci açısından değerlendirilmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Sim, Ş. (2011). Secondary school vocatıonal educatıon ın turkey: communıcatıon educatıon. *Humanities Sciences*, *6*(3), 631-644.

Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). Evaluation theory, models and applications. San Francisco: Wiley.

Tamer, M. A., ve Özcan, M. (2014). Örgün mesleki ve teknik eğitim sisteminin mesleki eğitimin paydaşlarınca değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, *44*(203), 205-224.

Tanrısever, S. (2008). *Erkek giyim üretimi dersi modülünün değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya

Türkyılmaz, T. A. (2008). *Mesleki eğitimin iyileştirme sürecinde uygulanan modüler sistemde öğretmen eğitiminin önemi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Utku, B. (2010). *Radyo TV alanı modüler öğretim programına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerinin değerlendirilmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Uysal, S. (2009). *Mesleki eğitim veren teknik, endüstri meslek, Anadolu meslek ve Anadolu teknik liselerinde uygulanmakta olan MEGEP projesinin etkililiği hakkındaki öğretmen görüşlerinin belirlenmesi (İstanbul İli Örneği).* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yaşar, N. (2007). *Ortaöğretimde modüler eğitimin matbaa eğitimi açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Yeşilyaprak, B., Güngör, A., ve Kurç, G. (1996). *Eğitsel ve mesleki rehberlik.* Baskı, Ankara: Varan.

Yıldırım, A., Şimşek H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Vocational development is a process and expresses the developmental period from forming an idea of a profession in childhood untill actually working for a profession in adulthood. The leading factors affecting these periods can be listed as the relationship individuals build with their environment, their interests, values, general and special ability, their current profession and employment situations (Yeşilyaprak, Güngör and Kurç, 1996). Vocational development, again, is an idea or an association referring to the development of individuals in their own professions. If this association is considered based on vocational development modular curriculum, vocational development is students', who are receiving vocational and technical training, getting skilled regarding what is a vocational development, what are the reflections of vocational development to Daily life, how does the vocational development occur and what competences and foreknowledge does it require etc. What really matters here is whether vocational development modular curriculum meet the need of both student, labor market and the society.

2. Method

The study, which was conducted in 2018-2019 education term, is a phenomenology study from qualitative research methods. Participant oriented approach was used to evaluate the modular curriculum. Within the context of the study, 12 participants' views were consulted. The participant were 4 vocational teachers, 6 students, 1 administrator graduated from vocational school and 1 counsellor teachers responsible for 9 grade students, who are internal stakeholders of Vocational and Technical Anatolian High School. Data was collected via 5 different semi-structured interview forms which were developed by the researchers and were analyzed via content analysis. Based on the findings obtained, teachers and students uttered 157 discourses while evaluating the effectiveness of vocational development modular curriculum. These utterances were assessed separately for participants and expressed under 2 themes and 5 categories. Teachers expressed their views with 24 codes while students expressed theirs with 18 codes for the effectiveness of curriculum in this study. Administrator' and guidance counselor' views were presented directly under the same category.

3. Findings, Discussion and Results

When the findings obtained from the study is investigated, branch teachers mention *objectives being clear and comprehendible and proper for expectation of business life* and *contain unnecessary objectives* for evaluation of objectives while evaluating the effectiveness of vocational development modular curriculum. Students, however, evaluate the objectives and expressed that *objectives meet the necessities of profession* and *being clear and comprehendible.* Administrator and counsellor teacher who participated in the study expressed that *objectives are appropriate; yet, intense. Counsellor teacher also mentioned that objectives towards students' mental health –for example, about work stress- should also be placed in the curriculum to contribute to the students.*

When branch teachers' discourses regarding content is studied, teachers were found to express that *content and objectives are coherent and updated*; yet, *contains unnecessary details*. If content is analyzed based on teachers' discourses, content is concluded to be degraded to small subsidies such as historical periods and details while what is expected is students' gaining overall objectives. Teachers thought that even if curriculum is rearranged in terms of lesson lengths, the lesson itself contains unnecessary details. Students mentioned that content is intense and has visual deficiencies. School administrator and counsellor teacher told that content is designed too broad because of the parallelism to the objectives. It is also decided to be too much for 9th grade students. *Counsellor teacher mentioned that content for the students' psychological development should be revised parallel to objectives towards students' mental health –for example, about work stress- should also be placed in the curriculum to contribute to the students.*

Branch teachers stated while evaluating the application process of vocational development modular curriculum the shortness of the lesson length –probably because of unnecessary details content has and its intensity-. That's why, teachers expressed that they only superficially teach some topics and skip lots of application practices. Students indicated while evaluating the application process of vocational development modular curriculum that they skip application practices, the lesson is conducted by traditional methods which means no materials used inside the classroom; module is read and that's how the lesson is conducted. Therefore, they failed to participate the lesson actively. School administrator and counsellor teacher expressed the same utterances and added that they received feedback from students that teachers stick only to the course books. They concluded that there are problems for teachers and students based on lesson.

While branch teachers evaluated the measurement and evaluation activities, they expressed that measurement and evaluation activities were clear and comprehensible and coherent with the objectives. However, content has activities towards only cognitive objectives from cognitive, affective and psychomotor. Students, on the other hand, mentioned that measurement and evaluation activities are clear, comprehendible and congruent with the content and experienced no problems; however, they remarked that teachers did not develop authentic questions. Students, therefore, memorized the questions of the module and attended the exams without any other preparation. School administrator and counsellor teacher provided the same views as students. Counsellor teachers, moreover, told that students consider this lesson as it increases their grades.

When branch teachers provided an overall evaluation of the lesson, they mentioned that the lesson should be split up as various lessons and be thought at various classroom levels. They also emphasized that selection of branch teachers is mistaken. It was understood that lots of teachers consider this lesson as a burden and they attended the classes unwillingly. Teachers stated that there is a negative attitude towards the lesson for both teachers and students. Students also mentioned about this negative attitude as teachers. They stated that the lesson has no contribution to the special necessities of their field; therefore, the lesson needs to be revised. School administrator, on the other hand, indicated that this lesson should be taught as two different lessons which are based on special necessities of the field and general vocational knowledge. It was expressed from teacher selection perspective that generally teachers who failed to fulfil their course load were selected; so, required attention is concluded to be failed. School administrator also emphasized that students who receive skill education in shops/businesses are insufficient in insurance, work and procedure and health insurance etc. That's why, the law no. 3308 Vocational Training should be taught within the context of the lesson. When the counsellor teacher provided an overall evaluation, he/she mentioned that students had difficulty in remembering when they reached 12 grade and went to the skill training in businesses because they receive the lesson in 9th grade; that's why, this lesson should be split up two and volunteer teachers should be put into work for higher classes.

When the vocational development lesson was investigated generally, school administrators are advised to appoint teachers based on volunteer basis and motivated teachers are thought to contribute to the students. It was observed that there is a negative attitude towards lesson climate based on both teachers' and students' views. It was understood that the lesson has broad objectives and content parallel to the objectives; therefore, does not address to the special necessities of the field and departments. From this perspective, it was concluded that lesson should be as an introductory of the field for the first year while should contain vocational competences for further years. As a result, the lesson's splitting up two would make it more effective.

Due to the reasons mentioned above, curriculum should be reviewed by stakeholders and revised by related units. When vocational development curriculum is evaluated based on internal stakeholders' views, it could be concluded to fail in terms of creating the expected effect on students.

This study is limited to participants involved in this study, the curriculum and the evaluation model. New studies can be conducted with different sample groups, curriculums and evaluation models by field researchers.

ETİK BEYANNAME

Yapılan bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel ve etik kurallara tüm araştırmacılar tarafından uyulmuş, farklı eserlerden yararlanması durumunda atıfta bulunulmuş, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamış, araştırmanın tamamı veya bir kısmı farklı bir akademik yayın platformunda yayınlatılmak üzere gönderilmemiştir. Tüm bu durumlardan araştırmada ismi bulunan yazarların bilgisi olduğunu ve gerekli kurallara uyulduğunu beyan ederim.03/03/2020.

Ercan GÜRÜLTÜ

Araştırmanın Sorumlu Yazarı